

Det svenska fondsparandet ur ett internationellt perspektiv – en översikt

Fondbolagens förening 2018-09-20

För frågor kontakta:

Fredrik Pettersson, chefsanalytiker och vvd
fredrik.pettersson@fondbolagen.se

Fredrik Hård af Segerstad, ekonom
fredrik.hard@fondbolagen.se

Inledning

Det svenska fondsparandet slår nya rekord. Aldrig förr har det svenska folket haft så mycket pengar i fonder som nu. I augusti 2018 uppgick den totala fondförmögenheten till 4 434 miljarder kronor. Det motsvarar ungefär 434 000 kronor per person. Inklusivt det statliga premiepensionssystemet så sparar 100 procent av svenskarna i arbetsför ålder i fonder.

Utänför det obligatoriska fondsparandet i premiepensionssystemet, uppgår fondsparandet till 76 procent i befolkningen mellan 18 - 75 år (Kantar Sifo Prospera 2018). Svenskarna har utropats till världsmästare i fondsparande, ingenstans sparar så många människor i fonder som i Sverige. Men hur ser fondsparandet i Sverige ut i jämförelse med andra länder?

Det finns mycket statistik inom fond- och sparandeområdet, till exempel sådan som tas fram av branschföreningar som vår egen förening eller vår motsvarighet på Europeanivå EFAMA. Fondanalysföretag som Morningstar och Moneymate, och marknadsundersökningsföretag som TNS Sifo Prospera levererar också fondrelaterad statistik och information. Det tas även fram information vid forskningsinstitut, universitet och banker.

Men trots en mängd källor finns det luckor. Det är exempelvis svårt att hitta jämförande statistik över hur många som faktiskt fondsparar i olika länder. I denna rapport har vi hållit oss till statistik som är lättillgänglig och jämförbar mellan länder.

Fonder - en möjlighet för småsparare att ta del av aktieavkastning

Fonder är ett sätt för småsparare att ta del av det värdeskapande som sker på aktiemarknaden. Att via fonder kunna få del i aktier i flera börsbolag och därigenom även kunna få en riskspridning. De första fonderna såg dagens ljus i Nederländerna redan på 1700-talet. Men det var i USA på 1920-talet, under börsrynan som då rådde, som fonder började växa i popularitet.

Aktiefonder av mer modernt snitt som man enkelt kan köpa och sälja, fick sitt genombrott i USA under 1950-talet. I Sverige kom fondsparandet på bred front igång lite senare - i slutet av 1970-talet och början av 1980-talet, när fondsparandet blev skattemässigt gynnat i och med allemanssparandet. Först fanns det nästan bara aktiefonder som investerade i bolag på Stockholmbörsen. Idag finns en hel flora av fonder: som många olika typer av aktiefonder, blandfonder, räntefonder och hedgefonder.

Fondsparandet växer kraftigt i världen

Det är inte bara i Sverige som fondsparandet blivit populärt. Det har blivit det i hela världen - i alla fall där människor har medel att spara. Den globala fondförmögenheten har fullkomligen exploderat under senare år. På bara ett decennium har den mer än fördubblats och uppgick 2017 till 44,3 miljarder euro. Fondförmögenheten i USA utgör nästan hälften av totalen med Europa på andra plats med en marknadsandel på 33 procent.

USA och Europa, som bara utgör omkring 10 procent av jordens befolkning, har alltså 81 procent av den globala fondförmögenheten tillsammans. Deras gemensamma marknadsandel minskar dock stadigt. Det senaste decenniet har den minskat med tre procentenheter till förmån för snabbt växande tillväxtmarknader (Kina, Indien, etc.), där ett ökat välstånd möjliggjort mer långsiktigt sparande.

God avkastning i Sverige

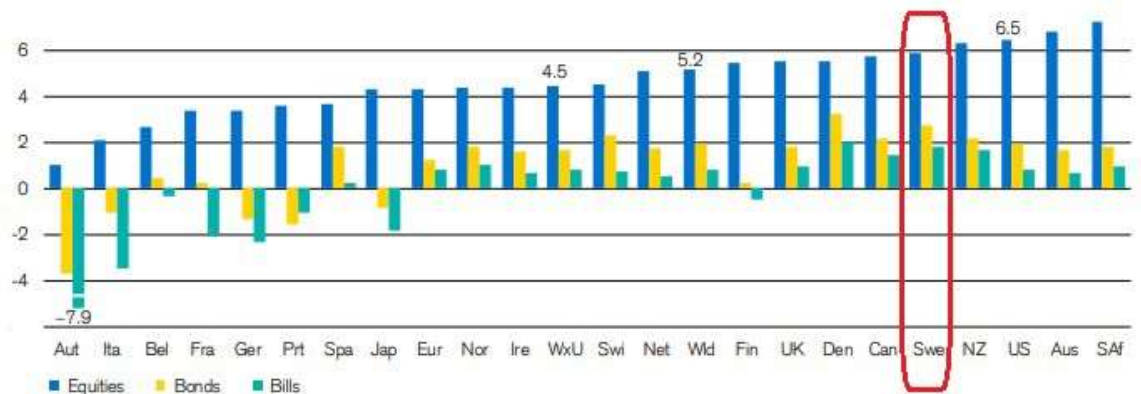
Ett forskarteam på London Business School (LBS) gör varje år en studie där de ser på hur avkastningen varit på olika finansiella tillgångar i 23 länder sedan 1900. Studien är ganska unik eftersom den ger ett så långt tidsperspektiv. Som man kan se i diagrammet nedan har aktiemarknadsavkastningen i alla jämförda länder varit positiv under

perioden 1900 - 2017. Skillnaden mellan den bästa aktieavkastningen, Sydafrika med +7 procent om året, och den sämsta, Österrike +1 procent, är emellertid stor.

Sverige placerar sig högt, på femte plats, med en årlig genomsnittlig avkastning på omkring 6 procent. Som synes har det funnits goda skäl att vara med på aktietåget. Trots att aktiemarknaden inte har utvecklats jämnt uppåt utan emellanåt kraschar, har trenden hela tiden varit uppåt. Från tid till annan har aktiemarknaden vänt nedåt, för att sedan återhämta sig och nå nya toppar. Exempel på börskrascher är den stora börskraschen på Wall Street 1929, börskraschen vid "svarta måndagen" i oktober 1987, och den djupa börsnedgången under finanskrisen 2008 - 2009, för att nämna några exempel.

Stark börsutveckling i Sverige

Real annualized returns (%) on equities versus bonds and bills internationally, 1900–2017

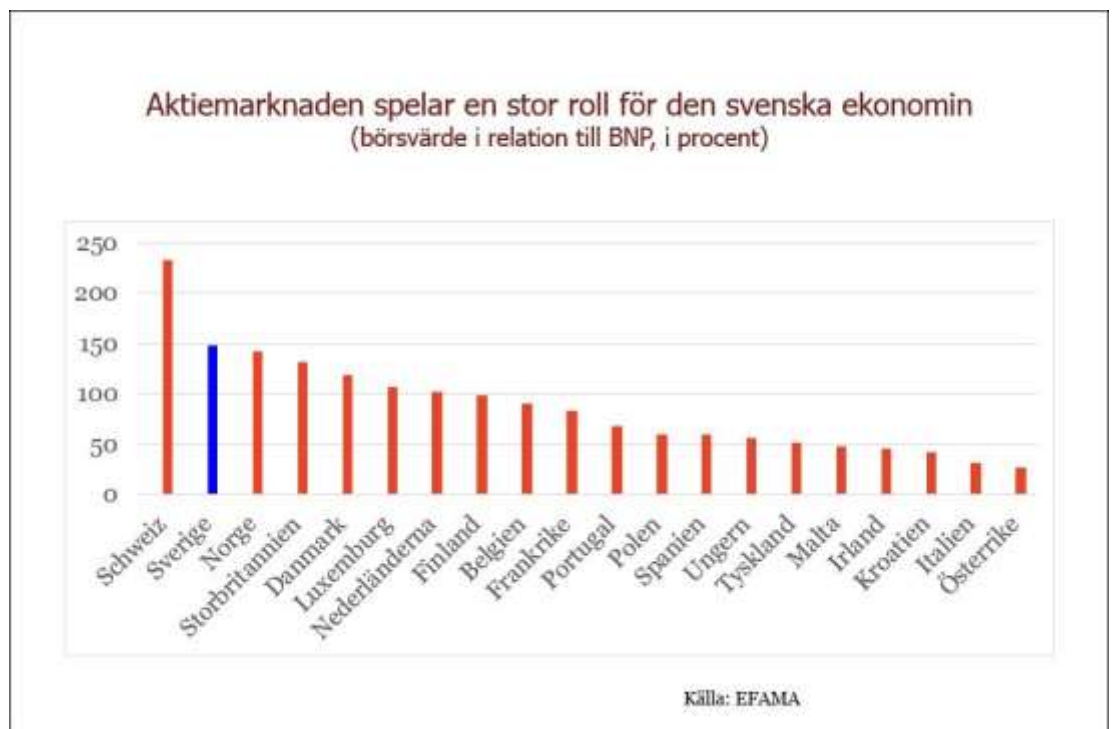

Source: Elroy Dimson, Paul Marsh, and Mike Staunton, *Triumph of the Optimists*, Princeton University Press, 2002, and subsequent research

Den tålmodiga investeraren (vi bortser här från det orealistiska att människor blir 117 år!) som investerade 100 kronor i den svenska aktiemarknaden år 1900 och har låtit pengarna vara kvar där skulle fått se sina pengar växa till över 90 000 kronor 2017 efter inflation. I alla undersökta länder har avkastningen på aktiemarknaden varit väsentligt högre än ränteavkastningen, dvs. avkastningen på obligationer och statsskuldväxlar och bankkonton. I vissa länder har ränteavkastningen till och med varit negativ till följd av hög inflation, krig och andra katastrofer, men i alla länder har aktieavkastningen varit positiv. Även om skillnaden i utfall varit stor.

Aktiemarknaden har stor betydelse i Sverige

Ser man hur viktig aktiemarknaden är i olika länder i Europa, genom att mäta det totala börsvärdet i ett land i relation till landets totala produktion av varor och tjänster, bruttonationalprodukten (BNP), ser vi att Sverige även här intar en topposition. Sverige har plats nummer två efter Schweiz. I Sverige utgjorde det totala börsvärdet nästan 150 procent av BNP år 2016. Notabelt är att alla länder med hög kvot är länder som är rika, som många gånger uppfattas som ekonomiskt sofistikerade och har ledande storföretag. Sverige har gjort sig känt som ett land med oproportionerligt många företag av hög kvalitet som bidrar till aktiemarknadens betydelse.

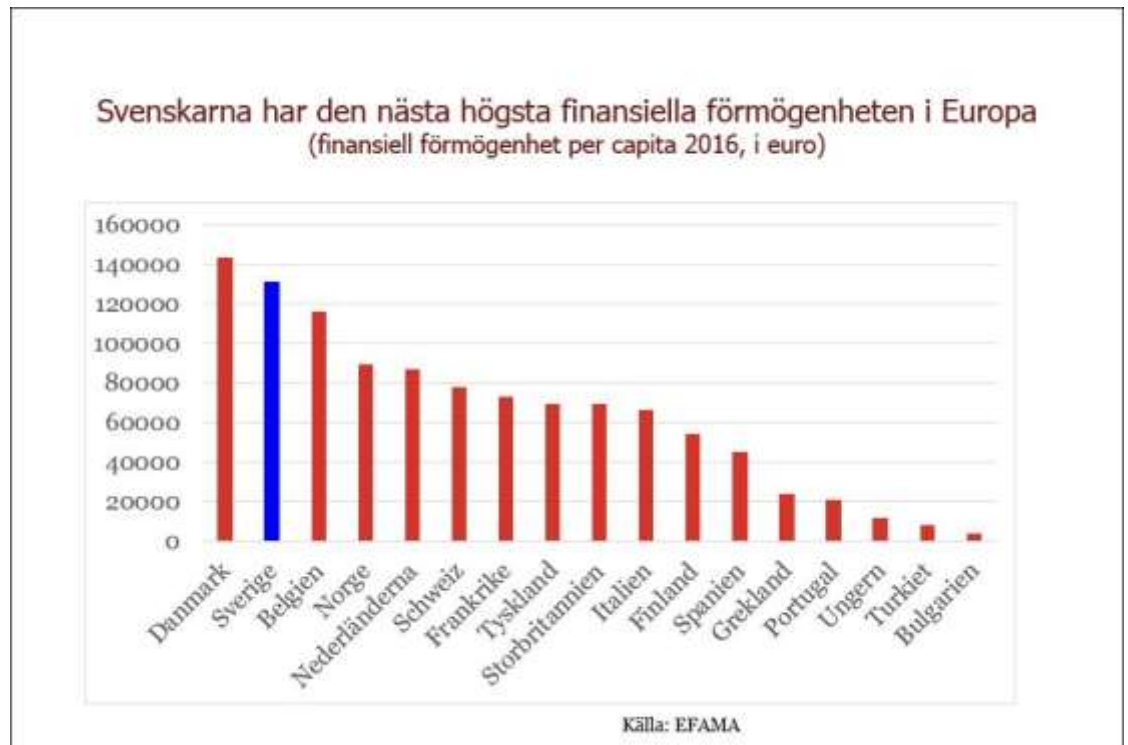

Sverige i topp i finansiella förmögenhetslistan

I den finansiella förmögenheten finns människors finansiella tillgångar som bankspårande, direktägda aktier, obligationer, pensionssparande i olika former och fonder. Reala tillgångar, som fastigheter, finns inte med i den finansiella förmögenheten. I diagrammet nedan jämförs den finansiella

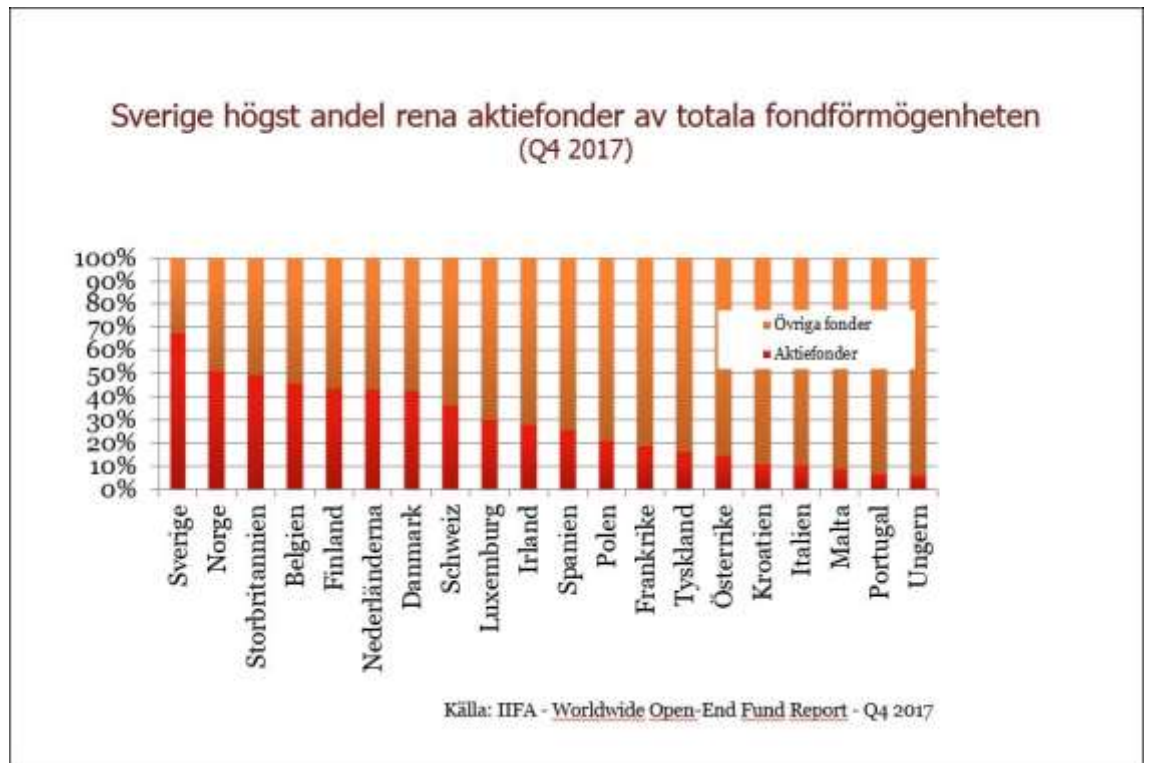
förmögenheten i länder i Europa. Även här intar befolkningen i Sverige en topposition som näst rikast i Europa, efter Danmark.

Den finansiella förmögenheten per person i Sverige uppgår till över 130 000 euro motsvarande 1,35 miljoner svenska kronor (i juni 2018). Ungefär en fjärdedel av svenskarnas finansiella förmögenhet utgjordes av fonder enligt EFAMA:s statistik. Troligen är den egentliga siffran ännu högre då en del av sparandet inte specificeras i statistiken, men sannolikt kan hänföras till fonder.

Aktiefonder populärast i Sverige

Ser man till vilken typ av fonder som är mest populära, sticker Sverige ut genom att sparare äger en mycket större andel aktiefonder än i andra europeiska länder. Som man kan se i diagrammet nedan utgör aktiefonder nästan 70 procent av det totala fondsparandet i Sverige. Det är klart mest av alla undersökta länder. Det är bara Norge och Storbritannien där aktiefonder är runt 50 procent. I övriga länder ligger det väsentligt lägre. I de flesta fall dominerar andra fonder, primärt olika typer av räntefonder.

Fondavgifterna låga i Sverige

Fondanalysföretaget Morningstar gör återkommande undersökningar av fondavgifter i Europa. Man har gjort det en längre tid och har kunnat konstatera att fondavgifterna över tid har fallit. Skäl som anges till detta är bland annat fondreglering som pressat priserna och en ökad aptit hos sparare för billigare fonder. Morningstar lyfter fram Sverige, men även länder som Nederländerna, Schweiz och Tyskland som exempel på länder där fondavgifter gått ned över tid beroende på en effektiv hantering av fonder. Exempelvis är många fonder i dessa länder stora vilket ger skalfördelar som är positiva för spararna.

Sverige har bland de lägsta fondavgifterna i Europa (årlig avgift, kapitalviktad, i procent, 2016)

Aktiefonder	Blandfonder	Långa räntor	Korta räntor
Schweiz 0,65	Sverige 0,98	Norge 0,26	Frankrike 0,1
Nederländerna 0,71	Nederländerna 1	Schweiz 0,28	Schweiz 0,13
Sverige 0,94	Norge 1,09	Sverige 0,41	Irland 0,13
Norge 0,98	Danmark 1,1	Nederländerna 0,57	Sverige 0,14
Irland 1,01	Schweiz 1,23	Frankrike 0,57	Finland 0,14
Storbritannien 1,05	Storbritannien 1,23	Liechtenstein 0,58	Storbritannien 0,17
Belgien 1,4	Spanien 1,37	Finland 0,62	Norge 0,2
Luxemburg 1,43	Finland 1,39	Österrike 0,68	Österrike 0,21
Danmark 1,47	Portugal 1,52	Portugal 0,7	Luxemburg 0,22
Tyskland 1,48	Tyskland 1,55	Irland 0,73	Tyskland 0,25
Snitt Europa 1,26	Snitt Europa 1,47	Snitt Europa 0,74	Snitt Europa 0,15

Källa: Morningstar, [European Fund Expenses Are Decreasing in Percentage, 2016](#)

Den senaste undersökningen Morningstar gjorde av fondavgifter i Europa var 2016 (se tabell ovan). Sverige kom väl ut i undersökningen. Med en tredjeplats för genomsnittliga avgifter för aktiefonder, på 0,94 procent i årlig avgift, en förstaplats för blandfonder (dvs. en blandning av aktier och räntor) på 0,98 procent samt en tredjeplats för långgräntefonder på 0,41 procent och en fjärdeplats för korträntefonder på 0,14 procent. Alla kategorierna i Sverige ligger långt under avgiftsnittet för fonder i Europa.

Fondspararna i Sverige relativt nöjda

Morningstar gör sedan 2009 vartannat år undersökningar där man rankar fondmarknaden i 25 länder i Nordamerika, Europa, Asien och Afrika utifrån hur nöjda spararna är. Rapporten går igenom fyra olika kategorier: Reglering och skatt, transparens, avgifter och kostnader samt försäljning. Den senaste rapporten publicerades 2017. I rapporten noterar Morningstar att klimatet för fondsparande generellt sett blivit bättre. Bakom detta ligger att länder runt om i världen fortsätter att förbättra för fondsparare genom bättre lagstiftning och praxis.

I tabellen nedan ser man hur resultatet av undersökningen ser ut. Morningstar delar in länderna i fem grupper: topp, över medel, medel, under medel och botten. Högsta betyg får bara USA. Sverige placerar sig i den näst bästa gruppen tillsammans med Australien, Sydkorea, Thailand och Storbritannien.

Sverige näst bäst att fonsdspara i

Topp	Över medel	Medel	Under medel	Botten
USA	Sverige Australien Sydkorea Thailand Storbritannien	Kanada Kina Danmark Tyskland Hong Kong Indien Japan Nederländerna Nya Zeeland Norge Singapore Schweiz Taiwan	Belgien Finland Frankrike Italien Spanien	

Källa: Morningstar Global Fund Investor Experience Study 2017

Totalbetyget för Sverige är alltså över medel. Ser man till de olika delkomponenterna placerar sig Sverige i gruppen medel vad gäller reglering och skatt. De höga skatterna på sparande i Sverige i jämförelse med många andra länder, som äter upp en del av avkastningen, drar ner betyget här. Vad gäller transparens placerar sig Sverige i gruppen över medel. Morningstar lyfter bland annat fram att sparare har tillgång till mycket information om fondavgifter fondernas portföljinnehav etc.

För avgifter och kostnader placerar sig Sverige i toppgruppen. Morningstar lyfter fram att svenska fonsdsparare har tillgång till många fonder till låga avgifter och att Sverigeregistrerade fonder ofta är billigare än utländska. Slutligen placerar sig Sverige i botten gruppen vad gäller försäljning. Ett skäl till det låga betyget är bristande konkurrens. Storbankerna och försäkringsbolagen är dominerande vid försäljning av fonder. Även om många av dem numera erbjuder externa fonder lyfter man ofta fram sina egna fonder.

Sammanfattning

Som vi har sett sparar 76 procent av svenskarna i fonder om man räknar bort det obligatoriska sparandet till premiepensionen. I arbetsför ålder sparar 100 procent av den arbetsföra befolkningen i fonder genom premiepensionssystemet, som är obligatoriskt. Det gör svenskarna till världsmästare i fondsparande.

Aktiemarknaden har erbjudit mycket god avkastning i Sverige över tid i jämförelse med andra investeringsalternativ som räntor. Och avkastningen på aktier i Sverige har varit högre än i många andra länder. Intresset för aktier och fonder har blivit stort i Sverige. Aktiemarknaden har en betydelsefull roll i Sverige; en stor del av sparandet i fonder sker i olika typer av aktiefonder - omkring 70 procent. Sverige sticker ut som det land i Europa där aktieandelen i fondsparandet är högst. Svenskarna har den näst högsta finansiella förmögenheten per person i Europa efter Danmark. Den uppgår till 1,35 miljoner kronor per svensk.

Det finns ett stort utbud av fonder för sparare i Sverige och fondavgifterna är generellt sett låga i jämförelse med andra europeiska länder. Alla fondkategorier i Sverige ligger långt under avgiftssnittet för fonder i Europa. Sett ur spararnas synvinkel är Sverige ett av de bästa länderna för fondsparare. Utöver ett brett utbud av fonder och låga avgifter är transparensen kring fondprodukter god och regleringar och praxis understödjande. Höga skatter på fondsparande och bristande konkurrens i försäljningsledet drar dock ned totalbetyget.

Sammantaget står sig fondsparandet i Sverige väl i en internationell jämförelse.